

รายวิชา ภาษาไทย

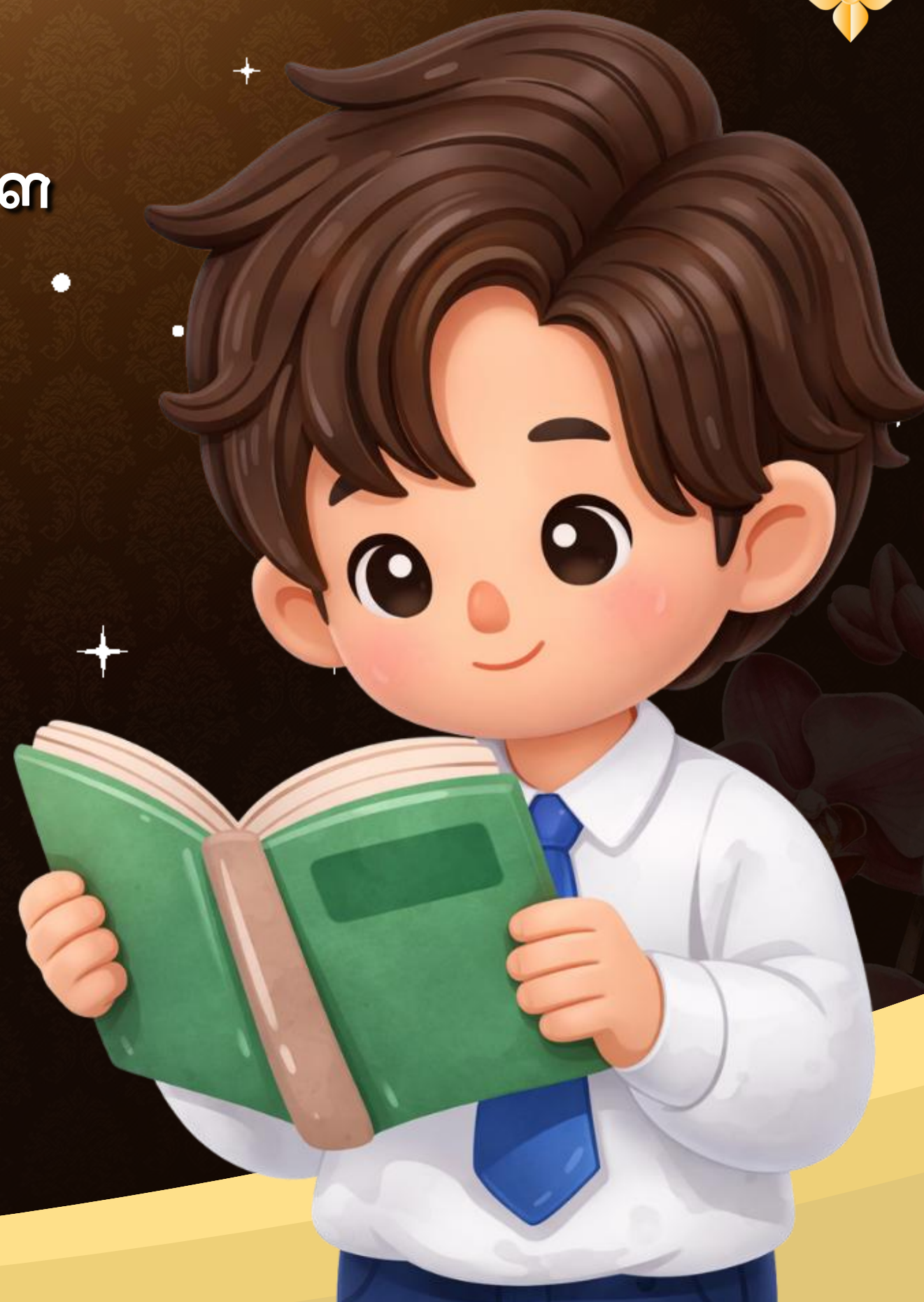
รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยที่ ๔ บทพากย์เอราวัณ

เรื่อง **พินิจสาร**

ผ่านการถอดความ (๒)

ครูผู้สอน ครูธีรสุด ฉำทรัพย์

พินิจสาร

ผ่านการถอดความ (๒)

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. ระบุความหมายและใจความสำคัญ จากบทพากย์เอราวัณ ในตอนที่ได้รับมอบหมายได้
๒. ถอดบทประพันธ์ เรื่อง บทพากย์เอราวัณ ได้
๓. ร่วมกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้

คำถามชวนคิด

“ภาพช้างเอราวัณ ที่จินตนาการร่วมกัน
ในครั้งที่ผ่านมา มีรายละเอียดอะไรบ้าง”

พินิจคำต่อไปนี้

หัว

สระบัว

ะ
ทั้งหลาย, ะ
ทั้งปวง

เฉลยการพินิจคำ

เคี้ยว ความหมาย ห้าว

บอกขรณี ความหมาย สระบัว

บรรดา ความหมาย ทั้งหลาย, ทั้งปวง

การถอดบทประพันธ์
จากวรรณคดี เรื่อง บทพากย์เอราวัณ

หลักการถอดบทประพันธ์

ประการแรก ทำความเข้าใจฉันทลักษณ์
ของบทร้อยกรองที่กำลังศึกษา ซึ่งในกรณีของ
บทพากย์เอราวัณคือ กาพย์ฉบัง ๑๖ เพื่อให้สามารถ
แบ่งวรรคตอนของคำได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
กับความหมาย

หลักการถอดบทประพันธ์

ประการที่สอง ต้องตีความคำศัพท์และสำนวนโวหาร
เนื่องจากบทประพันธ์เก่ามักใช้ คำศัพท์โบราณ หรือคำที่ไม่ได้ใช้
ในชีวิตประจำวัน (เช่น คำว่า ธรณี, ไพชยนต์, พลขันธ์) และมี
การใช้ภาพพจน์ (เช่น อุปมา, อติพจน์) ในการสร้างความรู้สึกหรือ
ภาพที่ชัดเจน ดังนั้นการสืบค้นความหมายที่ถูกต้อง
จึงเป็นเรื่องจำเป็น

หลักการถอดบทประพันธ์

ประการที่สาม การเรียบเรียงประโยค

โดยให้พิจารณาจากประธาน กริยา และกรรม
ของประโยคในแต่ละวรรคหรือแต่ละบท เพื่อนำมา
เรียบเรียงใหม่เป็นประโยคร้อยแก้วที่สละสลวย ไม่กำกวม
และรักษาความเป็นทางการของภาษาไว้

ลงมือทำ จดจำได้

ให้นักเรียนถอดคำประพันธ์บทที่ได้รับ
แล้วเขียนสรุปเป็นข่าวพาดหัวหน้าหนึ่ง โดยต้อง
เก็บรายละเอียดให้ครบถ้วน ตามหลักการถอดความ

ใบความรู้ที่ ๖ เรื่อง พินิจสาร ผ่านการถอดความ (๒)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง บทพากย์เอราวัณ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง พินิจสาร ผ่านการถอดความ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

การถอดบทประพันธ์จากวรรณคดีเรื่อง บทพากย์เอราวัณ

บทพากย์เอราวัณ เป็นวรรณคดีที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าทางวรรณศิลป์สูงยิ่งเรื่องหนึ่งในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยเป็นส่วนสำคัญของ บทพากย์ในการแสดงโขน ที่ประพันธ์ด้วย กาพย์ฉก ๑๖ ซึ่งมีท่วงทำนองที่ไพเราะและใช้ถ้อยคำที่สละสลวยในการพรรณนาภาพขบวนทัพของอินทรีชนิดที่แปลงกายเป็นพระอินทร์ประทับบนช้างเอราวัณสามสิบสามเศียร ด้วยความงดงามและขิ้นเชิงทางภาษาดังกล่าว

การศึกษบทพากย์เอราวัณ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเริ่มต้นจากการ เข้าใจความหมาย ของถ้อยคำในบทประพันธ์อย่างถ่องแท้ และกฎเกณฑ์สำคัญที่จะนำไปสู่ความเข้าใจนั้นคือ หลักการถอดบทประพันธ์ นั่นเอง

การถอดบทประพันธ์คือกระบวนการ แปลความ จากบทร้อยกรองที่มีภาษาเชิงกวีและมีข้อจำกัดทางด้านลักษณะ ให้กลับมามีอยู่ในรูปของ ร้อยแก้ว ที่อ่านง่ายและสื่อความหมายได้ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าถึง สารัตถะ ของเรื่องได้อย่างสมบูรณ์ โดยมีสาระสำคัญที่ควรเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการถอดบทประพันธ์

หลักการพื้นฐานของการถอดบทประพันธ์คือการเปลี่ยนภาษาที่เป็นนามธรรมและศิลปะทางวรรณกรรมให้เป็นภาษาที่เข้าใจได้ง่าย โดยจะต้องคงไว้ซึ่งเนื้อหาและเจตนารมณ์เดิมของผู้ประพันธ์ ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. ประการแรก ต้องทำความเข้าใจฉันทลักษณ์ ของบทร้อยกรองที่กำลังศึกษา ซึ่งในกรณีของบทพากย์เอราวัณคือ กาพย์ฉก ๑๖ เพื่อให้สามารถแบ่งวรรคตอนของคำได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับความหมาย
๒. ประการที่สอง ต้องตีความคำศัพท์และสำนวนโวหาร เนื่องจากบทประพันธ์เก่ามักใช้ คำศัพท์โบราณหรือคำที่ไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน (เช่น คำว่า ธรมิ, ไพชยนต์, พลชั้นี) และมีการใช้ ภาพพจน์ (เช่น อุปมา, อติพจน์) ในการสร้างความรู้สึกรูปภาพที่ชัดเจน ดังนั้นการสืบค้นความหมายที่ถูกต้องจึงเป็นเรื่องจำเป็น
๓. ประการที่สาม การเรียบเรียงประโยค โดยให้พิจารณาจากประธาน กริยา และกรรมของประโยคในแต่ละวรรคหรือแต่ละบท เพื่อนำมาเรียบเรียงใหม่เป็นประโยคร้อยแก้วที่สละสลวย ไม่กำกวม และรักษาความเป็นทางการของภาษาไว้

ใบความรู้ที่ ๖ พินิจสาร ผ่านการถอดความ (๒)

ใบงานที่ ๖ เรื่อง พินิจสาร ผ่านการถอดความ (๒)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง บทพากย์เอราวัณ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง พินิจสาร ผ่านการถอดความ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ดังนี้

๑. ใจความสำคัญของบทประพันธ์ที่นักเรียนได้รับมีเรื่องราวอย่างไร จงอธิบาย (๕ คะแนน)

.....
.....
.....

๒. จงเขียนบทประพันธ์ที่ตนได้รับ พร้อมถอดคำประพันธ์ และบันทึกการนำไปประยุกต์เป็นข้อความสำหรับพิมพ์ลงโซเชียลมีเดีย (๑๐ คะแนน)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๓. การฝึกบทประพันธ์จะสามารถฝึกทักษะกระบวนการกลุ่มได้อย่างไรบ้าง จงอธิบาย (๕ คะแนน)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ใบงานที่ ๖ พินิจสาร ผ่านการถอดความ (๒)

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ดังนี้

๑. ใจความสำคัญของบทประพันธ์ที่นักเรียนได้รับมีเรื่องราวอย่างไร

จงอธิบาย (๕ คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ดังนี้

๒. จงเขียนบทประพันธ์ที่ตนได้รับ พร้อมถอดคำประพันธ์ และบันทึก
การนำไปประยุกต์เป็นข้อความสำหรับพิมพ์ลงโซเชียลมีเดีย (๑๐ คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ดังนี้

๓. การฝึกบทประพันธ์จะสามารถฝึกทักษะกระบวนการกลุ่มได้อย่างไรบ้าง
จงอธิบาย (๕ คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบกิจกรรมที่ ๖ เรื่อง พินิจสาร ผ่านการถอดความ (๒)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง บทพากย์เอราวัณ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง พินิจสาร ผ่านการถอดความ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

กลุ่มที่ ๑

๑ ช่างนิมิตฤทธิแรงแข็งขัน	เผือกม่วงผิวพรรณ
สี่สังข์สะอาดโอฬาร	
๑ สามสิบสามเศียรโสภา	เศียรหนึ่งเจ็ดงา
ตั้งเพชรรัตนรูจี	

กลุ่มที่ ๒

๑ งาหนึ่งเจ็ดโบกขรณี	สระหนึ่งย่อมมี
เจ็ดกออุบลบันดาล	
๑ กอหนึ่งเจ็ดดอกดวงมาลย์	ดอกหนึ่งแบ่งบาน
มีกลีบได้เจ็ดกลีบผกา	

กลุ่มที่ ๓

๑ กลีบหนึ่งมีเทพธิดา	เจ็ดองค์โสภา
แม่มงน้อยลำพาลำพัน	
๑ นางหนึ่งย่อมมีบริวาร	อีกเจ็ดเขาวมาลย์
ล้วนรูปนิรมิตมารยา	

กลุ่มที่ ๔

๑ จักระบำรำร่ายสายหา	ชำเลื่องหางตา
ทำที่ดังเทพอัปสร	
๑ มีวิมานแก้วงามบวร	ทุกเทศกฤษุข
ตั้งแว้ไซยันต่อมรินทร์	

ใบกิจกรรมที่ ๖ พินิจสาร ผ่านการถอดความ (๑)

ใบกิจกรรมที่ ๖ พินิจสาร

ผ่านการถอดความ (๑)

กลุ่มที่ ๕

๑ เครื่องประดับแก้วโกเมน
ของทางกระวิน
สร้อยสายชนกถักทอง

๑ ตาข่ายเพชรรัตนร้อยกรอง
ผ้าทิพย์ปกตระพอง
ห้อยพู่ทุกหุคขसार

กลุ่มที่ ๖

๑ โสกันสารถิขุนमार
แปนเทพบุตรควาญ
ขับท้ายที่นั่งข้างทรง

๑ บรรดาโยธาจตุรงค์
เปลี่ยนแปลงกายคง
แปนเทพไทเทวีญ

ช่วง

คำไหน...ใช้ถูก

มรกต

มรกฏ

[มอระกต] น. ชื่อรัตนะอย่างหนึ่งในจำพวกนพรัตน์ มีสีเขียว.

Generate ภาพจากปัญญาประดิษฐ์ ✨

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง วิเคราะห์คุณค่า
ศึกษารูปร่าง

ดาวน์โหลดข้อมูลได้ที่ www.dltv.ac.th

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. Power point วิเคราะห์คุณค่า ศึกษา รู้แจ้ง
๒. ใบความรู้ที่ ๗ วิเคราะห์คุณค่า ศึกษา รู้แจ้ง
๓. ใบงานที่ ๗ วิเคราะห์คุณค่า ศึกษา รู้แจ้ง
๔. สมุดรายวิชาภาษาไทย

ดาวน์โหลดข้อมูลได้ที่ www.dltv.ac.th